

**משרד ההתיישבות
והמשימות הלאומיות**

ירושלים, כ"ה סיוון תשפ"ג

14 יוני 2023

לכבוד

מר ישי מרלינג

יו"ר החטיבה להתיישבות

מכובדי,

הנידון: החטיבה להתיישבות – מסמך מדיניות, מטרות ויעדים לשנת 2023

אני מתכבדת לצרף בזאת את מסמך מדיניות שרת ההתיישבות והמשימות הלאומיות לחטיבה להתיישבות לשנת 2023, וזאת לאחר שהתקיים הליך התאום עם שר הבינוי והשיכון, ואנשי משרדו בהתאם לקבוע בהחלטת ממשלה 1998 בדבר "אצילת סמכויות הממשלה בתחום ההתיישבות והסדרת מערכת היחסים שבין ממשלת ישראל לבין החטיבה להתיישבות".

אבקש כי החטיבה תפעל בהתאם למדיניות זו, ותחל בהכנת תכנית עבודה בהתאם להוראות החלטת הממשלה שלעיל וזאת עד לתאריך 21.6.2023.

בברכה,

חה"כ אוריית סטרוק

שרת ההתיישבות והמשימות הלאומיות

משרד התיישבות
והמשימות הלאומיות

החטיבה להתיישבות - מדיניות, מטרות ויעדים לשנת 2023

בהתאם לסעיף 7(א) להחלטת ממשלה מספר 1998, מיום 2 תשרי התשע"ז, 9.10.16: "אצילת סמכויות הממשלה בתחום ההתיישבות והסדרת מערכת היחסים שבין ממשלת ישראל והחטיבה להתיישבות", מוטל על שר ההתיישבות לקבוע את יעדי תכנית העבודה השנתית של החטיבה להתיישבות ואת מטרותיה באופן מפורט, לרבות יעדים ומטרות רב שנתיים היכן שנדרשים ואת סדרי העדיפויות להשגתם, בכפוף למדיניות הממשלה.

החלטת ממשלה 1998

החלטת ממשלה זו מבקשת להוציא מהכוח אל הפועל את מדיניות הממשלה בתחום ההתיישבות, וזאת על ידל החטיבה להתיישבות כפי שעשתה טרם הקמת המדינה ועד ימינו.

בהתאם להחלטת הממשלה (סעיף 2 להחלטה) תפעל החטיבה להתיישבות מטעם המדינה בתחומים הבאים:

1. קידום תכנון פרוגרמתי ותכנון סטטוטורי לצורך הקמת יישובים כפריים חדשים.
2. ביצוע פעולות להקמת יישובים חדשים במגזר הכפרי, בהתאם להחלטות הממשלה: פריצת דרכים, הנחה וביצוע של תשתיות על ושל תשתיות ראשיות, הקמת מחנה זמני לקבוצות התיישבות.
3. ביצוע פעולות תכנון ופיתוח ושיקום תשתיות בהתיישבות הכפרית: פיתוח שטחים ציבוריים פתוחים, פריצת דרכים, סלילת כבישים ומדרכות, הנחת קווי תאורה.
4. הקמה, שיפוץ, הרחבה ופיתוח מבני ציבור בהתיישבות הכפרית: השלמת בנייני ושיפוץ גני ילדים, מעונות וכל מבנה קהילתי או מבנה היוצר עוגן קהילתי לקליטת מתיישבים חדשים ביישוב או באזור.
5. פיתוח מקורות תעסוקה בתחומי חקלאות, תיירות כפרית, יזמות עסקית-כלכלית ופיתוח "מנועי צמיחה" בהתיישבות הכפרית.

משרד התיישבות
והמשימות הלאומיות

6. הקמה ותחזוקה של תשתיות והקמת אתרי מגורים זמניים במסגרת פעילות לקליטת עולים חדשים.
7. ניהול מבנים יבילים ומבני קבע למטרות קליטת מתיישבים חדשים, קהילה וחברה, בהתיישבות הכפרית בהתאם להסכם שנחתם עם משרד הבינוי והשיכון
8. חיזוק ושיקום יישובים כפריים חלשים בהיבטים חברתיים או כלכליים: פרסום ומיתוג היישוב או האזור, קיום אירועים לעידוד קליטת מתיישבים חדשים והפעלת מערכי מתנדבים ורכזי קליטת מתיישבים חדשים ברשויות המקומיות.
9. פעולות לעידוד צמיחה דמוגרפית בהתיישבות הכפרית: ליווי קהילתי וחברתי של היישובים.
10. ביצוע פעולות כמוסד מיישב לפי חוק המועמדים להתיישבות חקלאית, תשי"ג-1953.

מטרת ההתיישבות

ההתיישבות בפריפריה ממלאת תפקיד חשוב בעיצוב גבולות המדינה. חיזוק יישובי הספר ויישובי הפריפריה משמעותם חיזוק הגבולות, חיזוק הביטחון וחיזוק החוסן הלאומי של מדינת ישראל כולה.

במשך שנים ארוכות החיים ביישובי הספר וביישובי יהודה ושמרון כללו התמודדות בלתי פוסקת עם מצב ביטחוני רעוע, חדירות מחבלים והסבת נזקים לנפש ולרכוש.

יתר על כן, הריחוק ממרכזי תעשייה ומסחר היווה גורם מעכב בקליטת תושבים ובהתרחבות השירותים הניתנים ביישובים. חרף הקשיים היומיומיים, עמדו היישובים ויישובי הפריפריה, שפעמים רבות חלקו התמודדויות דומות, בעוז ובגבורה מול האתגרים שניצבו בפניהם. נראה כי אף היום טרם הגענו למנוחה ולנחלה. אל הדגל של חיזוק יישובים אלה נקראה החטיבה להתיישבות, בהיותה בעלת מאגר כוחות מיוחד, עמוס ידע, ניסיון, יכולות מוכחות וכן תחושת שליחות איתנה.

יעדי החטיבה, על פיהם היא פעלה בשנים האחרונות בקרב ההתיישבות הכפרית, הם הקמת יישובים, חיזוקם והבאתם לידי יכולת קיום עצמית מבחינה דמוגרפית, כלכלית וחברתית, הן ברמת היישוב הבודד והן ברמת מערך היישובים האזורי. זאת תוך שילוב וחיזוק הקשר בין היישובים הכפריים ליישובים העירוניים במרכז הפריפריה הנותנים שירותים לאזור כולו.

**משרד התיישבות
והמשימות הלאומיות**

החטיבה מהווה זרוע ביצוע של הממשלה ונקראת אל הדגל בכלל האתגרים הבאים לפתחה של הממשלה בעולם התיישבות.

פעילות החטיבה בשנים 2017-2022

בהתאם למדיניות אשר נקבעה לחטיבה לשנים 2017-2022, פעלה החטיבה בתחום החברתי ובתחום התשתיות, ונתנה דגש לטיפול נקודתי בישובים חלשים אשר נדרשים לליווי חברתי מיוחד ומתן מענה לבעיות תשתיות מטעם החטיבה. בשנה האחרונה פועלת החטיבה להקמת יישובים בנגב ובגליל ובגולן בהתאם להחלטות ממשלה.

תמיכת החטיבה ביישובים נעשתה ככלל באמצעות המועצות האזוריות תוך כדי שיח מתמיד עם השטח או באמצעות פעילויות ייחודיות בביצוע עצמי של החטיבה להתיישבות.

מדיניות לשנת 2023

מטרת תכנית העבודה של החטיבה להתיישבות הינה לפעול לצמיחת ההתיישבות הכפרית בהיבטים דמוגרפיים, כלכליים וחברתיים, להקמה ולהרחבת יישובים, לקליטת מתיישבים, לפיתוח ולשיפור תשתיות היישובים וליצירת חוסן כלכלי וחברתי, בדגש על יישובים מאוימים, סמוכי גבול וחפריפריה.

לשם חיזוק וביסוס ההתיישבות ולשם הרחבתה, צמיחתה והתחדשותה, פעילות החטיבה להתיישבות בשנת 2023 תהיה מגוונת ורב תחומית וממוקדת באזורי הפריפריה.

לשם מימוש יעדיה, החטיבה להתיישבות תפעל לביצוע הפעולות הבאות:

סיוע בהקמת יישובים חדשים על פי החלטות הממשלה ופיתוחם על ידי השקעות בתכנון לשלבי השונים, בתשתיות, בפתרונות למגורים זמניים ובפתרונות לתעסוקה ואמצעי ייצור ליווי וכן על ידי טיפול וסיוע חברתי קהילתי, עידוד קליטה ואכלוס לרבות קליטת עליה בהתיישבות הכפרית וסיוע למערכות תומכות אזוריות.

וביתר פירוט:

**משרד התיישבות
והמשימות הלאומיות**

1. הקמה של יישובים חדשים תעשה בהתאם לקבוע בהחלטות ממשלה בשיתוף ובתיאום עם משרד הבינוי והשיכון לצורך תכנון סטטוטורי והקמת מחנה זמני, ככל שנדרש ליישובי הקבע וגיבוש הקהילה שתתיישב ביישוב הקבע תוך מתן טיפול כוללני ליישוב. במכלול פעולות אלה משרד הבינוי והשיכון יקדם בשיתוף עם החטיבה להתיישבות תכנון של חבלי התיישבות ושל יישובים חדשים בהתאם להחלטות ממשלה. הקמה של יישובים חדשים יעשה בהתאם לקבוע בהחלטת ממשלה 1998 סעיף 7(א).
2. כמו כן, תטפל החטיבה להתיישבות בקידום מודלים התיישבותיים בעלי היבטים לצמיחה דמוגרפית במרכזים אזוריים הנותנים שירותים לאזור.
3. טיפול נקודתי ביישובים מוחלשים וביישובים חדשים, לרבות סיוע בשיקום ופיתוח תשתיות בתחום הוותיק של הישוב. במכלול פעולות אלה החטיבה להתיישבות תסייע ליישובים כפריים באזורי עדיפות לאומית, יישובים חדשים ויישובים מוחלשים מבחינה חברתית כלכלית המצויים לקראת צמיחה והתחדשות, בהם הסיוע עשוי להוות מנוף לשינוי מגמה ולעידוד צמיחתם.
4. סיוע קהילתי ליישובים כפריים באזורי עדיפות לאומית למטרת קליטת תושבים חדשים, בכלל זה סיוע בדרכים לשיווק היישוב והאזור.
5. בחינת אפשרות להכנת תכניות בשיתוף משרד הבינוי והשיכון לקליטת אנשים בעלי צרכים מיוחדים בהתיישבות.
6. תמיכה ועידוד ממשלתיים לקיום ופיתוח יזמות במרחב ההתיישבותי באזורי עדיפות לאומית, בתחומים שונים, ובהם: תיירות ונופש, עיבוד תוצרת חקלאית, פעילות נלוות לחקלאות.
7. חיזוק הבסיס התעסוקתי ועידוד קליטת משפחות חדשות באזורי עדיפות לאומית, בדגש על יישובים מאוימים וצמודי גדר ובכלל זה עידוד התיירות הכפרית והיזמות.
8. חיזוק, שיקום והבראת יישובים מוחלשים הסובלים, בין היתר, מאיום בטחוני או מתת אכלוס קיצוני.

**משרד ההתיישבות
והמשימות הלאומיות**

9. פיתוח עוגני צמיחה אזוריים אשר יתמכו בישובים הכפריים באזורי עדיפות לאומית בתחומי כלכלה ותעסוקה, קליטה, חינוך, קהילה וחברה.
10. פיתוח חקלאי שאיננו חוסה תחת חוק עידוד השקעות הון בחקלאות.
11. ביצוע משימות שיוטלו על החטיבה עפ"י החלטות ממשלה מיוחדות, או במסגרת רצון הממשלה לפתור משברים בתחום ההתיישבות וביניהם טיפול בקליטת העלייה מאוקראינה ומארצות נוספות על פי מדיניות הממשלה או קיום פסקי דין.
12. מתן מענה לצרכים הומניטריים וביטחוניים בהתיישבות הצעירה ביו"ש ולקידום הסדרתם בכפוף לכל דין (כדוגמת תכנון ומרכיבי ביטחון). לסעיף זה יועד תקציב נוסף.

הנושאים ותחומי הפעולה שנכללו במדיניות שלעיל נועדו לתרום ליישום מדיניות הממשלה המבקשת לחזק את ההתיישבות באזורים שונים תוך דגש על יישובים הנמצאים בפריפריה ובפריפריה המסווגת ברמה הגבוהה ביותר, בהתאם להחלטת ממשלה מס' 3738. פעילות מלאה זו תתרום לפיזור האוכלוסייה ולצמיחת ההתיישבות באזורי עדיפות לאומית.

בשנת פעילות זאת תגדיל החטיבה את התחומי פעילות והביצוע העצמאים.

בהתאם להחלטת הממשלה הריני פונה ליו"ר החטיבה על מנת שעד לתאריך 21.6.2023 תמפה החטיבה את הצרכים בהתאם למדיניות זו ותאסוף מידע בקרב ההתיישבות הכפרית לרבות יישובי מיעוטים.

כמו כן, תגבש החטיבה טיוטת תכנית עבודה שנתית מפורטת שתכלול פירוט של כלל המשימות שיבוצעו לשם השגת היעדים, פירוט הוצאות התקורה לביצוען; לוחות זמנים ואבני דרך לביצוע, היקף כוח האדם, התקציב הנדרש, מדדי ביצוע וחסמים צפויים.

בהתאם להחלטת ממשלה 1998 סעיף 2ב7 על הצוות המקצועי להיוועץ עם משרדי הממשלה הרלוונטיים ובכללם משרד הבינוי והשיכון ומשרד הביטחון, בטרם תעבור לאישורי תכנית העבודה.